

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No.:1963/75

Karar No.:1963/129

Karar tarihi:30/5/1963

Resmi Gazete tarih/sayı:29.7.1963/11466

Davacı : Adalet Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Gurubu

Dâvanın konusu : 3499 sayılı Avukatlık Kanununun, avukatlar hakkında, Haysiyet Divanının verdiği kararların kesin olduğunu gösteren 114 üncü maddesi hükmünün, Anayasa'nın 118 inci maddesinin, üçüncü fıkrasına aykırı bulunduğundan, iptali istenilmiştir.

İnceleme :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15 inci maddesi uyarınca yapılan ilk incelemede, Adalet Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu adına imzaları bulunan Cahit Okurer'in Cumhuriyet Senatosu Grup Bşk. Ali Nailî Erdem'in de Millet Meclisi Grup Başkan Vekili olduklarını belirten belgelerin, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki 22/4/1962 günlü ve 44 sayılı kanunun 26 ncı maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, verilmediği görüldüğünden bu belgelerin onbeş gün içinde gönderilmesi için tebligat yapılmasına karar verilmiş ve yapılan tebligat üzerine istenilen bu belgelerin süresinde mahkemeye sunulduğu anlaşılmış olmakla esasın incelenmesi kararlaştırılmıştır.

Düzenlenen rapor, Avukatlık Kanunu ve Anayasa'nın iptal konusunu ilgilendiren hükümlerin gerekçeleri ile görüşme tutanakları okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Gerekçe :

3499 sayılı Avukatlık Kanununun 82 nci maddesiyle sonraki maddelerine göre avukatlık vakar ve şerefine uymıyan fiil ve harekette bulunanlarla meslekî faaliyette vazifelerini yapmıyan veya vazife icâbı olan dürüstlüğe riayet etmeyen avukatlar hakkında - aynı zamanda Disiplin Meclisi vazifesini gören-Baro îdare Meclisince, tevbih ile meslekten çıkarma arasında değişen disiplin cezaları uygulanmaktadır.

Disiplin Meclisinin kararlarına karşı ilgili avukatın, Baronun bulunduğu yerdeki en yüksek dereceli hâkimin ve Adalet Bakanının itiraz hakları vardır.

İtiraz, Yargıtay Birinci Başkanının başkanlığında Üç Yargıtay Hâkimi ile üç avukattan kurulu Haysiyet Divanında tetkik olunmaktadır.

Avukatlık Kanununun 144 üncü maddesinde : (Haysiyet. Divanı, itirazı varit görürse esas hakkında da karar verir,

İtiraz üzerine verilen kararlar katî olup aleyhine hiçbir mercie başvurulamaz).

hükmü yeralmakta olup, iptali istenen madde de budur.

2- Anayasa'nın 118 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında (Memurlar ve kamu niteliğindeki meslek teşekkülleri mensupları) hakkında yapılacak disiplin kovuşturmalarında uygulanacak usul gösterildikten sonra üçüncü fıkrada (Disiplin kararları yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılamaz) hükmü konulmuştur, İptal isteminin dayanağında bu fıkra hükmüdür.

3- Dâvanın çözümlenmesi iki meselenin incelenmesini gerektirmektedir.

A - Baro Disiplin Meclisi kararları 118 inci maddenin kapsam" içinde midir'

B - Haysiyet Divanı, yargı mercii niteliğini taşımakta mıdır'

a) 3499 sayılı kanununun 22 nci maddesinde Avukatlık (Âmme hizmeti mahiyetinde bir meslek) olarak tarif edilmiştir. Bu tarife göre baroların 118 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı (Kamu niteliğindeki meslek teşekkülleri) olarak kabulü ve Baro Disiplin Meclisi kararlarının bu maddeye giren kararlardan sayılması gerekir.

b) Haysiyet Divanının yargı mercii niteliğinde bir teşekkül olup olmadığı meselesine gelince :

118 inci maddenin Temsilciler Meclisinde müzakeresi sırasında (Yargı mercii) tabirinden ne anlaşılması lâzımgelceği konuşulmuş ve baro disiplin meclisi kararlarına karşı yapılan itirazları incelemekle görevli (Haysiyet Divanı) nın varğı mercii niteliğinde olup olmadığı konusunda da ayrıca durulmuştur.

Temsilciler Meclisindeki görüşmeler ve Komisyon Sözcülerinin açıklamalarıyla şu noktalar aydınlanmaktadır :

a) Bir disiplin kararının yargı denetimi altında bulunduğu kabulü, hiç olmazsa son mercii teşkil edenlerin yargı yetkisine sahip olmasıyla mümkündür. Disiplin kararlarını itiraz üzerine inceleyen kademeli yukarı merciler bu nitelikte değildir.

b) Anayasa'nın 114 üncü maddesiyle (İdarenin hiçbir eylem ve işleminin, hiçbir halde, yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılmıyacağı) kabul edilmiştir. 118 inci madde, aynı prensibin disiplin cezaları alanına uygulanmasını sağlamaktadır. Her iki maddede de yargı mercii'nin tarifi yapılmamıştır. Bu tabirden sadece yaptığı iş itibariyle değil, niteliği ve kuruluşu itibariyle de teminata sahip kazai bir merci anlaşılmalıdır.

c) Yargı Yetkisi Türk Ulusu adına kullanılır. Kişilere her alanda tanınan (Yargı yoluna başvurma) hakkını memurlardan ve kamu görevlilerinden disiplin işlerinde esirgemenin sebebi yoktur. Avukatlık kanununa göre teşkil edilen Haysiyet Divanına hâkimlerin de katılmış olması bu konuda bir istisna yaratmayı icap ettirmez.

Başkanı ile üyelerinden üçü hâkimlik teminatına sahip kimseler olan ve duruşmalı olarak incelediği işlerde hazır bulunan C. Başsavcısının mütalâasını alan Haysiyet Divanının, disiplin itirazlarını incelemekle görevli diğer mercilerden ayrı bir özelliği olduğu ve kuruluş tarzına göre bir yargı mercii niteliğinde gözüktüğü düşünülebilir. Fakat aynı heyete üç avukatta üye olarak katılmaktadır. Bu durum, görülen iş bakımından olmasa bile kuruluş bakımından Haysiyet Divanının yargı mercii olarak kabulüne engeldir.

Anayasa'nın 114. ve 118 inci maddeleri, her türlü idarî eylem ve işlemlerin ve disiplin işlerinin yargı denetimine tabi olacağını kabul ederken bu denetimin, Anayasa'nın

7 nci maddesi uyarınca Türk Milleti adına bağımsız mahkemeler tarafından yapılmasını kastetmiştir. Mevzuatımıza göre bu nitelikteki tek merci Danıştaydır. İlçe ve il Yönetim Kurullarının, Bakanlıklar Disiplin Komisyonlarının ve bunlara benzer sair mercilerle, hadisede olduğu gibi, Haysiyet Divanının kendi görevlerine giren konularda bazı idarî dâvaları ve itirazları inceleyip karara bağlamaları mümkün olmakla beraber, son merci Danıştay olmak gerekir. Aksi takdirde yargı denetiminin varlığından bahsedilemez. Bu itibarla, Haysiyet Divanı kararlarına karşı itiraz yolunun kapatılması Anayasa'nın 118 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmüne aykırı bulunmaktadır.

4- Dâvada, 3499 sayılı kanunun 114 üncü maddesinin tümünün iptali istenmiş olmakla beraber, maddenin birinci fıkrası hükmünde Anayasa'ya aykırılık yoktur. Yalnız ikinci fıkrasında yeralan (Aleyhine hiç bir mercie müracaat olunamaz) ibaresinin iptali gerekmektedir.

Sonuç : 27/6/1938 günlü ve 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 114 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yeralan (Aleyhine hiçbir mercie müracaat olunamaz) hükmünün iptaline, üyelere ismail Hakkı Ketenoğlu'nun muhalefetiyle, oyçokluğu ile 30/5/1963 tarihinde, karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye	Üye
Sünuhi Arsan	Tevfik Gerçeker	Rifat Göksu	İ. Hakkı Ülkmen
Üye	Üye	Üye	Üye
Lütfi akadlı	Şemsettin Akçoğlu	İbrahim Senil	Salim Başol
Üye	Üye	Üye	Üye
Celâlettin Kuralmen	Hakkı Ketenoğlu	Ekrem Korkut	Ahmet Akar
Üye	Üye	Üye	
Muhittin Gürün	Lütfi Ömerbaş	Ekrem Tüzemen	

MUHALEFET ŞERHİ

Anayasa'nın 118 inci maddesinin üçüncü fıkrası (Disiplin kararları, yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılamaz) hükmünü vaz etmekte olduğuna göre Avukatlık Kanununun 114 üncü maddesinde bahsolunan Haysiyet Divanının kazai bir merci olup olmadığının tetkiki icap eder.

Esas No.:1963/75

Karar No.:1963/129

Avukatlık kanununun 84 üncü maddesi disiplin Kurulunun İdare Meclisi olduğunu ve bu vazifeyi Disiplin Meclisi sıfatiyle yapacağını, 93 üncü maddesi, takibat icrasına karar verilen hallerde tetkikatın duruşma yapılarak icra olunacağını, 94 üncü maddesi, gelmeyen ve davete icabet etmeyen avukatın gıyabında duruşma yapılabileceğini, 95 ve 96 ncı maddeleri delillerin ne ölçüde ikame olunacağını Kurulca takdir edileceğini, 98 inci maddesi, duruşmada zabıt tutulacağını, naip marifetiyle veya istinabe yoluyla dinlenen şahitlerin ifadelerini müsbit zabıtların duruşmada okunmasının mecburi bulunduğunu, 99 uncu maddesi ise istinabe yolu ile alınacak ifadenin Sulh Hâkimleri vasıtasıyla zabtolunacağını, 100 üncü maddesi, şahit ve ehli hibrenin Müddeiumumilik vasıtasıyla çağırılıp davete icabet etmeyenlerin cezalandırılmalarının Sulh Hâkimlerinden istenebileceğini, şahit ve ehlihibrenin ihzar müzekkeresiyle ve zorla getirtilebileceğini, 101 inci maddesi, Disiplin Meclisi Üyelerinin Ceza Muhakemeleri usulündeki sebeplere dayanarak reddolunabileceğini, 102 nci maddesi, Meclis kararlarının Adalet Bakanını temsil eden en kıdemli hâkime tebliğ edilip onun tarafından itiraz olunabileceğini ve itiraz etmediği karar dosyalarını Adalet Bakanına göndereceğini, 109 uncu maddesi, Adalet Bakanının üç ay içinde kararın bozdurulması uğrunda Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı emir verebileceğini, 110 uncu maddesi de Haysiyet Divanının, biri ikinci Reis ve iki Temyiz Hâkimi ile 111 inci maddeye uygun şekilde barolardan seçilecek üç üyenin Temyiz Birinci Reisinin Riyasetinde toplanması suretiyle kurulacağını, diğer maddelerinde de Haysiyet Divanında bazı kararların Cumhuriyet Başmüddeiumumisi huzuru ile maznun ve müdafii de bulundurulacak yapılabileceğini ihtiva etmektedir, gerek Ceza Usullerinin her yönünden tatbik olunması ve gerekse Haysiyet Dîvanından dört üyenin Hâkimliğinin en yüksek mevkilerini işgal eden şahıslardan bulunması sebebiyle Haysiyet Divanının kazai mercilerden bulunduğu aşikârdır. Üç üyenin meslekî kadro içinden seçilmiş olması kazai fonksiyonunu kabule mani teşkil etmez. Nitekim halen mahkemelerimiz arasında hâkim olmayan âza ile tamamlanan iş mahkemeleri mevcuttur.

Bu sebeple itiraz konusu 114 üncü maddenin Anayasa'nın 118 inci maddesine aykırı olmadığı reyindeyim.

Üye

Hakkı
Ketenoğlu